

Univerzitet u Banjoj Luci

Fakultet političkih nauka

Komisija za ocjenu i odbranu završnog rada na drugom ciklusu

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИМЉЕНО:	26. 06. 2017
	863/17

NAUČNO NASTAVNOM VIJEĆU FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA

Predmet: Izvještaj o ocjeni završnog magistarskog rada kandidatkinje Sanje Subotić-Cumbo

Nastavno-naučno vijeće Fakulteta političkih nauka u Banjoj Luci, Odlukom broj 08/3.460-14-8/17 na 85.sjednici održanoj 11.04.2017. godine imenovalo je Komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada *Značaj i uloga lokalnih medija u informisanju građana - primjer Radio Gradiške*, kandidatkinje Sanja Subotić- Cumbo, u sljedećem sastavu:

1. Prof. dr Vesna Đurić, vanredni profesor, uža naučna oblast Novinarstvo, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik;
2. Prof. dr Jelenka Voćkić Avdagić, redovni profesor, naučna oblast Novinarstvo i komunikologija, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, mentor;
3. Doc. dr Dragana Rašević, docent, uža naučna oblast Komunikologija, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci, član;

Nakon što je pregledala i detaljno analizirala završni rad Sanje Subotić Cumbo, Komisija podnosi Nastavno-naučnom vijeću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci sljedeći:

IZVJEŠTAJ

O ocjeni urađenog završnog rada na drugom ciklusu pod nazivom

Značaj i uloga lokalnih medija u informisanju građana – primjer Radio Gradiške

OSNOVNI PODACI O KANDIDATKINJI

Kandidatkinja Sanja Subotić Cumbo je rođena 17.03.1983. u Bosanskoj Gradišci. Osnovnu školu je završila u Turjaku 1998., a gimnaziju u Gradišci 2002., obje sa odličnim uspjehom. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjaluci 2002. godine upisala se na Odsjek žurnalistike. Studij je završila 2007.godine i dobila zvanje diplomirani novinar.

Master studije (studijski program novinarstvo i komunikologija) na Fakultetu političkih nauka u Banjaluci upisala je 2013.godine.

Radno iskustvo:

Kandidatkinja Sanja Subotić- Cumbo je od 2007. godine zaposlena u "Radio Gradišci". U toku 2012. Godine bila je dopisnik dnevne novine "Fokus".Od iste godine je i stalni član redakcije "Gradiških novina".

Osim rada na terenu, pripremanja radio priloga i emisija ima i dugogodišnje voditeljsko iskustvo u studiju i vođenju manifestacija različitog karaktera.

Ostale kvalifikacije:

Pohadala je Cambridge školu engleskog jezika.Poznaje rad na računaru (Word, Excel i Internet).

OCJENA RADA

Uvod

Završni rad na drugom ciklusu pod nazivom *Značaj i uloga lokalnih medija u informisanju građana – primjer Radio Gradiške* ima 134 strane, plus 32. strane priloga. Pet glavnih poglavlja čine: Uvod, Teorijsko-metodološki okvir istraživanja, Pojmovna analiza, Radio kao medij, Analiza rezultata empirijskog istraživanja o značaju Radio Gradiške i Zaključna razmatranja i preporuke. Na kraju rada nalazi se spisak literature sa 58 izvora: 35 studija i naučnih članaka, 16 internet izvora i 7 ličnih intervjua. Priloge sačinjavaju: Upitnik o Radio Gradišci, Intervju sa prvim direktorom Radio Gradiške, Gojkom Šerbulom (03.06.2015.godine, Gradiška), Sadržaj analiziranih Hronika od 12. do 18. septembra i od 6. do 10. oktobra 2014. godine, a nakon toga analizirano je pet emisija od 2. do 8. septembra 2016. godine i od 26. septembra do 30. oktobra 2016. godine i Plan odnosa s javnošću JP Radio Gradiška.

Prikaz detaljne strukture rada

UVOD

I TEORIJSKO-METODOLOŠKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

II POJMOVNA ANALIZA

1.1. Pojam lokalnog

1.2. Pojam javnog

2. Funkcija javnog servisa

III RADIO KAO MEDIJ

1. Osnovna obilježja i modeli

1.1. *Local community* stanice

1.2. Slušanost radija

2. Lokalne radio stanice BiH/RS
 - 2.1. Odnos osnivača i lokalnog medija
 - 2.2. Lokalne radio stanice i internet
 - 2.3. Uloga radija u informatičkoj eri
3. Uloga radija u informisanju javnosti
 - 3.1. Lokalni mediji i politika

IV ANALIZA REZULTATA EMPIRIJSKOG ISTRAŽIVANJA O ZNAČAJU RADIO GRADIŠKE

1. Istorijat
 - 1.1. Početak rada lokalnog radija u Gradišci
 - 1.2. Finansiranje
 - 1.3. Programski sadržaji
 - 1.4. Muzički program
 - 1.5. Tehnička opremljenost
 - 1.6. Programski i kadrovski kapaciteti
2. Radio Gradiška danas
 - 2.1. Kapacitet
 - 2.2. Programska šema
3. Informativne emisije
4. Poređenje sa drugim radio stanicama
 - 4.1. Radio Republike Srpske-sličnosti i razlike
 - 4.2. Radio Srbac-sličnosti i razlike
 - 4.3. Uloga Sindikata medija i grafičara u radu radio stanica u RS
5. Upitnik o Radio Gradišci
6. Hronika Radio Gradiške
 - 6.1. Osnovni zadaci
 - 6.2. Analiza Hronika
7. Informisanje u predizbornoj kampanji-političke minute

V ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

LITERATURA

PRILOZI

Predmet istraživanja

Predmet rada je ispitivanje značaja i uloge lokalnih medija, posebno radija u procesima medijske globalizacije, mogućnosti opstanka i razvoja lokalnog servisa. U teorijskom dijelu kandidatkinja izlaže dosadašnja istraživanja radija u cilju prikazivanja realnosti samog medija: slušanost, paradoks blizine, informacijsko-komunikacijsku revoluciju, radio kao živi medij, njegov uticaj na nacionalne i subkulturne grupe i tradiciju, nacionalne i nadnacionalne regulacije, te samo pitanje nastanka lokalnih medija i njihovu funkciju u društvu uz smjernice za razvoj i perspektive ovog medija. U empirijskom dijelu, anketnim propitivanjima, ličnim intervjuima i analizom programa istražuje mogućnost poboljšanja kvaliteta informisanja lokalnih medija na primjeru Radio Gradiške sa ciljem uspostavljanja dijagnoze lokalnog radija u postdejtonskoj BiH i njegove uloge u globalnoj i lokalnoj zajednici.

Hipotetički okvir rada

Osnovna hipoteza ovog rada je da radio kao lokalni javni servis danas preživljava prilagođavajući se modernim trendovima profesije i politike.

Pomoćne hipoteze su da se moć radija ogleda u živoj riječi i daje prostor kako za promociju javnog dobra tako i za razne manipulacije, kao i da slušaoci u jednoj lokalnoj zajednici isključivo interesuju informacije koje se tiču života i rada u toj sredini.

Kandidatkinja, zapravo, polazi od pretpostavke da je, i pored statusa „preživljavanja“ javnih servisa, informisanje građana i dalje njegov najvažniji zadatak i da je i vrijedno i nužno propitivati mogućnosti opstojnosti i razvoja ovog formata-sistema, posebno na lokalnom nivou, da zadrži publiku i prevaziđe nove izazove hiperprodukcije medija i informacija.

Metodološki okvir rada

Tema "Značaj i uloga lokalnih medija u informisanju građana" je veoma kompleksna, ali kroz studiju slučaja Radio Gradiške prikazani su osnovni pojmovi, definicije i problemi lokalnih medija. Brojne studije i teorije ukazuju na značaj medija u državi i društvu. Kandidatkinja

slijedi nekoliko osnovnih teorijskih postavki i funkcija radija, ali i pokazatelja šta se desilo lokalnim medijima tokom procesa tranzicije i globalizacije.

Istraživanje je provedeno kroz studiju slučaja Radio Gradiške. Postojala su dva metodološka određenja: prostorno-teritorijalno (opština Gradiška, entitet Republika Srpska, samo javni radijski servisi) i vremensko koje se odnosi na period istraživanja i analize od 2014. do kraja 2016.godine.

Za testiranje i verifikaciju hipoteza u istraživanju su korištene osnovne analitičke i sintetičke metodološke procedure, od analize sadržaja preko statističke metode, metode modelovanja, do komparativne metode. Anketa i intervju su metodološki instrumenti kojima su prikupljeni podaci. Sačinjen je Upitnik o Radio Gradišci koji je sadržavao 13 pitanja, usmjeren na slušaocima da odgovore šta ih zanima. Analizirana je centralna informativna emisija u programu Radio Gradiške "Hronika", kao i drugi programski sadržaji. Urađeni su intervjui sa bivšim i sadašnjim rukovodiocima i novinarima. Dobijeni podaci su uobličeni u cjelinu, strukturisani, analizirani i predstavljeni u tabelama i grafikonima.

Iako je radio medij velike snage i značaja, ne govori se često o njegovoj ulozi, ili o javnim radio stanicama. Nema mnogo novije literature koja se bavi tom tematikom. Za ovaj rad korištena je literatura stranih i domaćih naučnika koji su se bavili komunikologijom i medijima, upotrijebljeni su podaci Arhiva Radio Gradiške, lične arhive pojedinaca i istraživanja Fakulteta političkih nauka u Banjaluci, te stručni radovi autora iz BiH, Hrvatske i Srbije, kao i analiza samog medija.

Kako je informisanje građana najvažniji zadatak javnih servisa, u ovom slučaju lokalnog radija u Gradišci, kandidatkinja je u istraživanju tražila odgovore na pitanja: Da li ovaj medij informiše građane o svim važnim dešavanjima u ovoj lokalnoj zajednici? Da li ih pravovremeno i objektivno informiše? Koje su specifičnosti lokalnog radija kao medija? Kako se danas radio novinari u maloj sredini snalaze zbog hiperprodukcije medija i informacija, te kako zadržati publiku i prevazići nove izazove? Ovim pitanjima ona je tragala za objašnjenjima uloge radija u svijetu medija danas i potrebe postojanja lokalnih radio stanica.

Rezultati istraživanja

Generalna hipoteza od koje je kandidatkinja Sanja Subotić Cumbo krenula u radu, da radio kao lokalni javni servis danas preživljava, pokazala se tačnom. Kroz konkretan primjer, studiju slučaja Radio Gradiške, istorijat, razvoj ovog medija i analizu programskih sadržaja prikazani su osnovni pojmovi, definicije i problemi lokalnog radija. Sprovedeni upitnik na uzorku od 100 građana je pokazao da ljudi i dalje slušaju radio, da ih interesuju informacije iz njihove sredine i da ne daju preveliku pažnju politici, već muzici i privredi. U istraživanju se nametnulo pitanje da li je radio više potreban u urbanom ili ruralnom dijelu, te da li je važniji za obrazovane ili manje obrazovanu populaciju. Izostalo je pitanje o objektivnosti izvještavanja i plasiranja informacija, kao i pitanje koliko građani vjeruju radiju, ali s obzirom da ga slušaju pretpostavka je da vjeruju. U analiziranom periodu od 2014. do 2016. godine evidentno je da je emitovan veliki broj informacija, vijesti, emisija i da je većina tih informacija iz lokalne zajednice. Metodom posmatranja, analize, komparacije i statističkom metodom kandidatkinja dolazi do saznanja da je politika dominantna. Pokazana je povezanost radija i lokalne politike, radio prostora kao prostora za promociju javnog dobra, ali i za razne manipulacije, posebno u vrijeme predizborne kampanje.

Intervjuisani bivši rukovodioci i novinari Radio Gradiške saglasni su da je lokalni medij bitan za društvenu zajednicu, da su informacije iz lokalne zajednice njegova suština i da pravovremeno i objektivno informisanje može da olakša život građana određene sredine. Takođe, intervjuisani su se uglavnom složili da je uticaj lokalne politike neizostavan, da politika negativno utiče na informisanje i sticanje povjerenja građana i da se mora praviti balans. Predstavnici Sindikata medija i grafičara Republike Srpske se slažu da je dosta problema u novinarstvu koji se tiču prava radnika, da su lokalne radio stanice zavisne od lokalne uprave, pri čemu je neophodno da osnivači posvete veću pažnju medijima.

Rezultati provedenog istraživanja upućuju na izvjesna saznanja koja se odnose na poziciju lokalnih radio stanica u BiH. Najznačajnije spoznaje do kojih se došlo u ovom magistarskom radu mogu se markirati sljedećim zaključcima:

- Lokalni mediji finansijski su zavisni od osnivača i njemu podređeni (opština izdvajanjem sredstava utiče na njihov rad)
- Uglavnom su pasivni, zatvoreni i nenametljivi (poslušnici su lokalne uprave i ne ističu svoju ulogu u informisanju i funkcionisanju lokalne zajednice)

- Zaposleni u lokalnim medijima rade u skromnim uslovima (organizaciono i tehnički nisu puno napredovali od osnivanja)
- Radio je u značajnoj mjeri degradiran u odnosu na druge medije (mediji u kojima dominira slika-TV, "pametni" telefoni, društvene mreže i veb portali su atraktivniji i nametljiviji)
- Politika je dominantna u kadrovskoj i programskoj strukturi lokalnih medija (što stvara određenu distancu i dozu nepovjerljivosti u komunikaciji sa slušaocima)
- Lokalni mediji su se u značajnoj mjeri udaljili od svoje misije i zadatka (ne služe svima i za javno dobro, već najviše vladajućima)
- Znatno je zanemarena moć radija, kao i uloga i rad radijskih novinara, a onda i značajna uloga radija u kriznim situacijama
- Radio je dobio ulogu zabavljača (ljudi hoće prvo zabavu, pri čemu zanemaruju razliku između javnih i komercijalnih servisa)

Rad je pokazao da je važno izboriti se na tržištu, privući publiku, saznati njihove potrebe i dati slušaocima i klijentima ono što žele. Komunikacija sa krajnjim korisnikom, u ovom slučaju publikom, ali i privrednim subjektima (zbog marketinga) je jako važna. Kao posljedica istraživanja lokalnog medija nametnula se potreba postojanja Plana odnosa s javnošću JP Radio Gradiška na osnovu kojeg se može definisati pravac djelovanja javnih servisa.

Rezultati naučnog istraživanja potvrdili su da su lokalnim radio stanicama u BiH potrebne transformacije u radu, u pristupu slušaocima i saradnicima. Iz rada je vidljivo da lokalne radio stanice moraju biti male "radionice" vijesti, usmjerene na zaštitu javnog interesa unutar lokalne zajednice.

Teorijska analiza i empirijsko istraživanje pokazali su da je lokalnoj zajednici potreban lokalni medij, sistemski pristup radio stanicama od lokalnog do entitetskog i republičkog nivoa, istraživanje tržišta, potencijalnih kupaca i oglašivača. Kao najveći nedostatak u radu lokalnih medija uočeno je nepostojanje strategije razvoja javnih radio stanica na entiteskom i na republičkom nivou, na čemu bi trebalo u budućnosti raditi.

Naučni doprinos istraživanja

(Naučna i društvena opravdanost istraživanja)

Naučna, kao i društvena opravdanost ovog master istraživanja se ogleda u uspostavljanju dijagnoze lokalnog radija u postdejtonskoj BiH i njegove uloge u globalnoj i lokalnoj zajednici. Ukazano je na nekoliko osnovnih funkcija radija, te elaborirano šta se desilo lokalnim medijima tokom procesa tranzicije i globalizacije. Elaboracija realnog prikaza funkcionisanja i rada, značaja, uloge i mjesta jedne lokalne radio stanice ukazuje na smjernice za razvoj i perspektive ovog medija.

Ovim radom je pokazano zašto određenoj zajednici treba lokalni medij, koje su transformacije doživjeli javni servisi u BiH kao što je Radio Gradiška. Da li male radio stanice obavljaju zadatu funkciju i u kom pravcu idu? Koliko je radio samostalan? Da li je politika dominantna u lokalnim medijima?

Zaključak i prijedlog

Komisija smatra da je kandidatkinja Sanja Subotić Cumbo izvršila istraživanja u skladu sa prijavljenom temom i da njen završni rad sadrži sve bitne elemente jednog naučnog istraživanja. Takođe, rad ima i sva obilježja samostalnog djela. Ovaj rad sistematizuje i šira teorijska saznanja o predmetu istraživanja, te može predstavljati osnov za dalja istraživanja. Komisija je mišljenja da je tema logički dosljedno obrađena, da su podaci dovedeni u vezu s hipotezama i tako potvrdili glavne hipotetičke stavove. Master rad sadrži i sistematizovana šira teorijska saznanja ove relevantne i nedovoljno istražene teme.

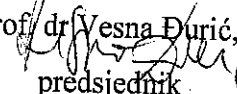
S obzirom na to, kandidatkinja Sanja Subotić Cumbo ispunjava sve zakonske i akademske uslove za odbranu ovog master rada. Imajući u vidu sve navedene činjenice i ocjene, Komisija Nastavno-naučnom vijeću Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Banjoj Luci

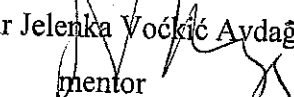
PREDLAŽE

da kandidatkinji Sanji Subotić Cumbo odobri javnu odbranu završnog rada iz oblasti komunikoloških studija na temu *Značaj i uloga lokalnih medija u informisanju građana – primjer Radio Gradiške.*

Banja Luka, 9. juni 2017. godine

ČLANOVI KOMISIJE:

Prof. dr Vesna Đurić,

predsjednik

Prof. dr Jelenka Voćkić Aydađić,

mentor

Doc. dr Dragana Rašević,
član

